Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

శ్రీరామమంత్రి, దాసు

తెలుఁగునాడు అను ఆంధ్రవీధి లో
బ్రాహ్మణప్రశంస : 1.భాగము

బెజవాడ, 1929

Record no.178

Śrīrāmamantri, Dāsu

Telum̐gunāḍu anu Āṃdhravīdhi lō Brāhmaṇapraśaṃsa : 1.bhāgamu

Bejavāḍa, 1929

Record no.178

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

శ్రీరామమంత్రి, దాసు.

తెలుఁగునాడు అను ఆంధ్రవీధి లో బ్రాహ్మణప్రశంస : 1.భాగము / దాసు శ్రీరామమంత్రి చే రచియింపఁబడియె.- బెజవాడ : వాణీ ముద్రాక్షరశాల, 1929.

2, 2, 48p. ; 18 cm.

Record no.178

Śrīrāmamantri, Dāsu.

Telum̐gunāḍu anu Āṃdhravīdhi lō Brāhmaṇapraśaṃsa : 1.bhāgamu / Dāsu Śrīrāmamantri cē raciyimpam̐baḍiye.- Bejavāḍa : Vāṇī Mudrākṣaraśāla, 1929.

2, 2, 48p. ; 18 cm.

Record no.178

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB Date filming began:

సారస్వత నికేతనము
వేటపాలెం.

పుస్తకము పేరు తెలుగునాడు.
గ్రంథకర్త దాసు శ్రీరాములు.
పుస్తకము సంఖ్య 9369

రాజారామ మోహనరాయ్ లైబ్రరీఫౌండేషన్
వారి గ్రాంటుతో బైండింగ్ చేయబడినది.

రామ బైండింగు వర్క్సు, రెడ్డిగారి మేడవద్ద చీరాల.

9369

9369

...రస్వత నికేతనము, వేటపాలెము.

9369

తరగతి

సంఖ్య 894811...

...ఈ క్రింద కడపటిదిగ యున్న తేదీలోపల ... ను

...చేయవలెను.

శ్రీఅత్రివాణీప్రెస్, బాపట్ల

శ్రీ

నము, వేటపాలెం.

...పోవుట కొరకైన దరఖాస్తు.

[illegible]

[illegible]

వృత్తి. [illegible]

...తాలూకా [illegible] పోస్టు [illegible]

...తాలూకా [illegible] పోస్టు [illegible]

...ధాలయ నిబంధనలు చదువుకొన్నాను. యిప్పు
...ప్పుడైనను గావింపబడు నిబంధనల మార్పులకును
...ండగలవాడను.

[illegible]

దరఖాస్తు దారుని సంతకము.

...ఉన్నాను. యీ దరఖాస్తుదారున కిచ్చు చుండెడి

తెలుఁగునాడు.

అను ఆంధ్రవీధి లో

బ్రాహ్మణప్రశంస

[illegible] VETAPALEM

మొదటి భాగము.

ఇయ్యది

ఏలూరులో ఫస్టు గ్రేడు ప్లీడరుగా నుండిన

దాసు శ్రీరామమంత్రిచే

రచియింపఁబడియె.

Reprint.

బెజవాడ వాణీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

1929.

...opy Right.

Price As. 4.

PREFACE.

Though written somewhat after the fashion of *Srinadha's Veedhi*, this book has deviated from it in many points as the reader will see. My book unlike *Srinadha's* is not confined to a description of the peculiarities of Telugu Women and it is moreover free from the morbid taste which is met with in the pages of *Srinadha's* book. This pamphlet termed the "*Brahmana Prasamsa*" treats of the Brahmins and forms the opening chapter to my intended work *viz.* a description of all the principal castes of the Telugu people. It might be said by some that I am not altogether impartial and that the remarks applied to one sect may, with equal truth and force, be applied to another. To this, I can only say that I am as impartial as I can be and that poetic fancy cannot be altogether judged by any hard and fast rule. I may also say that among others it is my object in writing this to smooth down the many and unpleasant differences between sect and sect and in fact in this, as well as in some of my previous books, I have ventured to preach my pet exhortation—Inter-marriages among sub-sects of Brahmins and their advantages.

In the latter portion of the book which has been printed during my absence in a distant place one may find wrong punctuation here and there and I beg to say that such will be carefully corrected in the second edition.

In conclusion I beg to point out that there is a great need in Vernacular Literature of books containing witty and painless observations on social matters; it is such literature that has done so much in moulding the present polished manners of European countries. I therefore beseech my readers, to take the remarks contained herein in the spirit in which they are offered and to encourage me to bring out the other parts of the work.

ELLORE, }
15–7–99. }

DASU SRIRAMULU.

—:o:—

పీఠిక

శ్రీనాథుని 'వీథినాటకము' ననుసరించి కొంతవరకు వ్రాయఁబడినప్పటికి దానికిని నా పుస్తకమునకును అనేక విషయములలో భేదమున్నటులఁ జదువరులకందరకు విశదము కాఁగలదు. శ్రీనాథుని వీథిలో నాంధ్ర స్త్రీవర్ణనము మాత్ర మతిశృంగారముగా వర్ణింపబడియె. ఈ నా పుస్తకములో శ్రీనాథునిలోనున్న యాయతిశృంగారము గానరానీక తెనుఁగు దేశపువారల ప్రకారములు మాత్రము కొంచెము చమత్కృతితో స్వాభావికముగా వర్ణించితి. ఈయది తెనుగు దేశములలోఁగల ముఖ్యవర్ణములవారిని వర్ణింప నుద్యమించిన నా 'తెలుగునాడ'ను మహావీథిలో 'బ్రాహ్మణ ప్రశంస' యను ప్రథమభాగము. ఇందు ఆంధ్ర బ్రాహ్మణులలోని పలు తెఱఁగులవారి కులవర్తనములు, ఆచారవ్యవహారములు, వేష భాషలు మున్నగునవి వ్రాయఁబడియుండె. ఇందొక తెగనుగుఱించి వ్రాసినవర్ణనలు మఱొక తెగవారికి సంబంధించుననియు నియ్యది నిష్పక్షపాత బుద్ధితో వ్రాయబడి యుండలేదనియుఁ గొందఱందురేమో. కవిత్వపు పసచెడకుండ సాధ్యమైనంత నిష్పక్షపాత బుద్ధితో నాశక్తికొలఁది వర్ణించి యుంటినేగాని వేరొండుగాదని చెప్పగలను. ఇదియునుంగాక మన దేశములో బ్రాహ్మణజాతిలోఁగల వివిధశాఖలవారు అనవసరముగాఁ గల్పించుకొను వివాదలు తగ్గింపవలెనని నా యుద్దేశము. బ్రాహ్మణశాఖలలో వివాహ సంబంధము లుం

డుట శ్రేయోదాయకమని నాయభిప్రాయము. ఈ యభిప్రాయమును ఈ పుస్తకమందేగాక యింతకముందు నాచే రచింపఁబడిన యితర గ్రంథములలోఁగూడ వెల్లడిచేసితిని.

ఈపుస్తకపు తుదిభాగము నే గ్రామాంతరమున నుండు నవసరమున ముద్రింపఁబడినదగుటచే నచ్చటచ్చట గొన్ని ముద్రాస్ఖాలిత్యములు దోవవచ్చును. అట్టివానిని రెండవకూర్పున సరిచేసికొందును.

సంఘవిషయములఁ గూర్చి అబాధకములగు చమత్కార కావ్యములు మనదేశ భాషలలో లేవు. ఐరోపాఖండమువారి ప్రస్తుత నాగరిక ప్రవర్తనమునకు కారణభూతములైనవి యిట్టికావ్యములేయని నేను జెప్పనవసరము లేదు. కనుక చదువరులారా! యీపుస్తకమునందు విశేషములను, వర్ణనలనుగురించి మనసున వేరుగాఁదలంపక నాయుద్దేశము నాలోచించి మన్నించి చదివి తక్కిన భాగములుకూడ త్వరలో వెలువడునటుల నన్ను ప్రోత్సాహపఱచెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఏలూరు,
15-7-99.

దాసు శ్రీరాములు

శ్రీరస్తు.

తెలుఁగునాడు.

(స్తుత్యాదికము.)

పరమునఁ మహేశుని భ
• జించి రసంబుఘటింప గాళహా
స్తిపురమునఁ బురాణపురి
• శ్రీగిరి యెల్లలుగాఁ దలిర్చు నా
నాపుర మానితం బయిన
• నాఁటఁజెలంగు దెలుంగుబల్లెలన్
గాపుర ముందువారల ప్ర
• కారము వీధియొనర్తుఁ గ్రొత్తగన్.

ఉ. లోకవితానమేలు పరలోకవిభుం డఖిలంబుగూర్చె నా
నాకవితాకునం ధనమునం బరితృప్తులుగాక నిక్కవా
రాకవితారసంబు లెనయంగల రద్దము రేయి దొంగకున్
రాకవితంబయయ్యవి నిరాకులచిత్తులపాలి భాగ్యముల్.

చ. తెలుగునఁ దేటతెల్లముగఁ దెల్పినమాట వరాలమూటగాఁ
దెలుగున మాటలాడు మనదేశపువారు గణింతు రందుకై

తెలుగనునాటివారల నుతింప నతిశ్రమమంచు నెంచకే
తెలుగున వీధి నేయఁదగఁదే ధనిమెచ్చిన మెచ్చుగల్గునే.

కం. కులవర్తనముల నానా
కలనము లాచారముల ప్రకారము లందం
బుల చందంబుల నుడుగుల
పలు తెరగులు నిందుఁజెప్పఁబడుఁ గడు వేడ్కన్.

చ. ఇది నవవీధి దీనికి న • నేకరసంబు లనేకనాయకుల్
పదపడి మంచిచెడ్డలును • బాగులునోగులు మేళ్ళుకీళ్ళునుం
గొదువలుగొప్ప లంధ్రజన • కోటికి నెట్లగునట్లు సెప్పెదన్
మదిఁబరికించి కోపమును • మానుడు నానుడుగానుడూరకన్.

ఉ. ఉన్నదియున్నయట్లు మధురోక్తులఁ జెప్పినకబ్బ మెప్పుడున్
బన్నము నొంద దందరును • బాగని మెత్తురు, లేనిపోని దం
దన్నలుకొన్ని పన్నుక కతల్ వెదబెట్టిన నేమి, యన్నమం
పున్నెమపూరుపార్థము • భుక్తువు సేసిన బ్రాహ్మణార్థమా.

సీ. భాషీయపద్ధతి • పట్టుదప్పగ నీక
దీర్ఘసమాసంబు • తెఱవుజొరక
గూఢార్థసమితిది • క్కుఁను దేరిచూడక
స్పష్టార్థములజాడ • జారనీక
మరుగుపదంబుల • మార్గంబుద్రొక్కక
తేటమాటలరాచ • బాటవిడక
దూరాన్వయంబుల • దారిమూచూడక
సంకరాలంకార • సరణిగనక

గీ. ఉన్నయది ఉన్నయట్టులు • గన్నయదియు
గన్నయట్టులు విన్నది • విన్నయటుల
అన్నయది యన్నయట్టుల • వన్నెబెట్టి
కవితజెప్పిన సంతోష • మవు జగాన.

సీ. ఉచ్చరించినమాట • యూకొన్నమాత్రనే
యెట్టిదో తాత్పర్య • మెరుగవలయు
ఎఱిగి డెందానఁ జిం • తించిన మాత్రనే
దృష్టాంత మొకటి స్ఫు • రించ వలయు
స్ఫురియించిసరిజూచి • పరికించుమాత్రనే
దోసగిందు లేదని • తోచవలయు
తోచి యొక్కింత యా • లోచించుమాత్రనె
"యౌరా! యథార్థమే" • యనగవలయు
గీ. స్వస్తుతియుఁ బక్షపాతము • సంప్రదాయ
భంగమును, మత్సరము, శాస్త్ర • బాధ, నీతి
లోపమును, నింద, కఠినోక్తి • దోపరాదు
కవిజగచ్ఛ్లాఘనీయమఁ • గవితకూర్ప.

ఉ. ఓరుపులేనివాడను మ • హోద్యమమిచ్చి సుధీముఖంబునం
దీరుపులేనివాడను, వి • ధిచ్యుతిలేని కృతిన్ రచింపగా
నేరుపులేనివాడను, గు • ణిప్రకరం బెవుడైన నిందునా
కూరుపుజూచి చీయనునొ • కో? తలపెట్టితి నేమిసేయుదున్.

ఉ. లోకములోని యెల్లనర • లోకముల న్నిఖిలప్రవృత్తులం
దేకముగా సృజించెను మ • హేశుడటంచుఁదలంచియెవ్వడా

లోకముసేయు, వాడె యతి • లోకమతిక్రముడంచు గీతలం
దాకమలాతరంగవిభు • డర్జునుతోడ వచించె వింటిరే!.

ఉ. నందునినందనుండు విడ • నాడెభువి న్గలివచ్చెనాడెయ
న్నందుననాటనుండియును • నాలుగుదొమ్మిదితొమ్మిదీరువో
నందననామవత్సరము • నన్ శుభపౌష సితాష్టమిన్ ధరా
నందననామవాసరము • నన్ దొరకొంటిని దీనిఁ జేయఁగన్.

కం. పదునెనిమిదివందల తోం
బదిరెండగు నాంగిలేయ • వత్సరమున ని
ర్వదియొన్మిదవ డిశంబరు
మొదలుగ నిర్వ్యాధిఁజెప్ప • మొదలిడితి వెసన్.

తెలుఁగునాడు

బ్రాహ్మణప్రశంస

వైదికులు.

చ. వచనములందుమార్దవము, •వస్త్రములన్మడి, వంటకంబులన్
బచనముసేయుచేతిపరి • పాటి, శ్రుతిస్మృతిచోదితక్రియా
నిచయమునందుభక్తి, గృహిణీసుఖ పెట్టుట, వాసవాటికా
శుచితయువైదికోత్తములసొమ్మనవచ్చునసంశయంబుగన్.

సీ. చదివిరా ఋగ్యజు • స్సామముల్ భూర్భువ
స్సువరాది లోకముల్ • సుతులుముట్టు
మెదపిరా పెదవి గుం • భితమృదుస్తుతిపాఠ
సల్లాపముల నల్ల • రాళ్ళు గఱుఁగ
తలచిరా క్షేత్రయా • త్రలు సేతు కాశికా
గంగోత్తరలకు మూ • డంగలీడు
నిలిచిరా సత్కర్మ • నియతిన్మహాధ్వర
కాండంబు పౌండరీ • కంబుదట్టు

గీ. పరచిరా పంచపాళి ద • ర్భాసనములు
ముక్కుమూతల సరిపుత్తు • రొక్కజాము
భళిర! యీపాటి పరిపాటి • తెలుగునాటి
వైదికునితోటి యేమేటి • వచ్చుసాటి.

చ. శమముదమంబు శౌచమును•సత్యము శ్రోత్రముస్మార్తమున్
మృదు
త్వము సరసత్వ మార్యజన•వందనతృప్తి విగర్హిత క్రియా
విముఖత యప్రమాదము వి• వేకము నీశ్వరభక్తి నిశ్చల
త్వము నిరపాయజీవనము•వైదికవృత్తిని మించనున్నదే.

ఉ. నీళ్ళకు నిత్తితోళ్ళకును• నేతికరుళ్ళకు దొడ్డయుత్తరేణ్
వేళ్ళకు దర్భముళ్ళకును• వేదపునోళ్ళకు సన్నకుట్టు వి
స్తళ్ళకు రావిపేళ్ళ కని• శంబును మళ్ళకు పప్పుగూర ప
చ్చళ్ళకు రాగిబిళ్ళకును•సంతసమందుదు రాంధ్రవైదికుల్.

ఉ. తాతలనాటి శాలువులు• దాపటివంక బుజాలపైఁ గడుం
బ్రాఁతదనాన జిడ్డులగు• బాటగునం చొకయింత వింతగా
మూతమడంచివైచి మొగ•ముత్తెగఁబూసిన బూదిజారగా
జేతుల ఝూరు లొప్ప ధని•జేరగవత్తురు వైదికోత్తముల్.

చ. తెల తెలవారఁ గాల్యములు•దీరిచి స్నానముజేసి బూదిపై
నలది కుశాసనంబుల నొ•యారముమీరఁగ గూరుచుండిని
శ్చలమతిసంధ్యవార్చి విల•సజ్జపమాలిక వ్రేళ్ళద్రిప్పుచున్
మిలమిలఁగన్నుదోయినిని•మీలనవైతురు వైదికోత్తముల్.

చ. విడువకురా ఉతోతక్షమ•వేనమరా అదిదుడ్డు రాముడా:
కొడుకయటన్న మాటవిని•కొంకి ఉతోత ఇనేనమంచు శి
ష్యుడు దనవెంటరావడకు•చుంగుడిచే నొకయక్షమాలచొ
ప్పడ నొకచేత దండమిడి•బాటను వైదికవృద్ధు డేగడిన్.

ఉ. త్రుళ్ళక నీరుకావి మడి•దోవతికమ్ములు వేళ్ళబిళ్ళకు
చ్చెళ్ళిడికట్టి నీళ్ళబుడి•చెంబొకచేతనుఁ బట్టి దారిలో,

జిళ్ళలకొత్తుకొంచు నొక•చేఁ దడికొళ్ళయిబెట్టి పెళ్ళిపం
దిళ్ళకు భోజనానకరు•దెంచును వైదికశేఖరుం డిలన్.

సీ. మోకాళ్ళుదాటని• మొరటుగావంచాల
నందియందనిగోచి • యంటదోపి
పిల్లగాలికిదూగి•యల్లాడు చిన్న నే
రెడుగాయవలె జుట్టు•ముడియవైచి
నడునెత్తి పెడచెంప•లెడనెడగాన్పింపఁ
దల నొక్కయంగవ • స్త్రంబుజుట్టి
గీరు గంధపురేఖ•దీర్చైన నొసటిపై
పసపక్షతల చుక్క•యొసగనునిచి

గీ. బెదరిచూచుచు బెరవారి•కొదిగికొనుచు
జందెపోగులుచిక్కువోఁ•జమిరికొనుచు
నోటనొకబుక్క ముమ్మాఱు•నొక్కయనుచు
శ్రోత్రియక్షితిదేవతా•నుతుడు వెడలు.

ఉ. లేవరు లెండులెండనిన, • లేచినవారయినం దటాలునం
బోవరు, పోవుచున్ నిలిచి•పోదుముపోదుము ద్రోయకుండటం
చీవరు సందు గేస్తునలఁ•యింతురు బెండిలిలో సదస్య సం
భావననాడు జూడవలె•బాపనసాముల సాములన్నియున్.

చ. అనుదిన మంగపంచకము • నందరికిన్ వినుపించుబావ డా
దినమును వారబుక్తములు• దెల్పుమరింగరణంబు యోగమున్
వినబడఁజెప్పి త్యాజ్య మొక•వింతగ నీడిచిచెప్పిపై పయిన్
బనిగొని రావె కేవె యని•పాఱునదేమిటిచెప్పుమన్న దా
విన డవి రాహుకేతువుల•వేధలటంచు నెఱుంగ కజ్ఞుడై.

ఉ. సత్తుగ దేవతార్చనవుఁ సంచుల నున్నని వేల్పురాళ్ళకున్
వత్తులుగాల్చి పూవుఁడిఁ వాసన దూపిడి గంటగొట్టి మా
కత్తెసరంచు లౌక్యులగృఁహంబులఁ జొచ్చిన వైదికోత్తముఁ
కుత్తుకనిండ బచ్చడియుఁ గోరసమన్నము దింద్రునిచ్చలున్

శా. గంగాజోస్యులవారు మీకునునమఁ స్కారంబటంచున్వెసన్
వేంగప్పంతులుగారు పల్కవినుచుఁ వేదోక్తమాయుష్యమ
స్తుం గేల్దోయినిసాచి పల్కనగుచుం దోడ్తోమహారాజ! యే
భంగిన్ మా బ్రతుకెల్ల మీదనిస్తుతింఁ పంజొత్తురా శ్రోత్రియుల్

మ. నిను నేమెచ్చిన మెచ్చులా యమృతమాఁ సీకల్పవృత్తంబునీ
డనునీజందెపు చాటునం బ్రతుకువాఁడన్ గొప్పసంస్థానమెం
దునబోసేసిన మీ వెమాయమృతమఁ స్తుల్ మా ప్రభో! పేదవా
డనుగా పాడుమటంద్రు వైదికులబిఁడ్డల్ లౌక్యులం గాంచినన్.

సీ. ఉదయించుచున్న సూఁర్యునివంటి గుండ్రని
ముతక కుంకుమబొట్టుఁ మొగమునిండ
కాయ్యాకరాటానఁగొని వ్రేలమెదిపి రా
చిన నూనెకాటుకఁ కనులనిండ
అట్టిట్టుగదులాడుఁ నట్టిమేల్మొత్యాల
ముక్కుపోగొక వ్రక్కఁ మూతినిండ
గోటంచుతో బొద్దుఁ కుట్టుగుట్టిన గట్టి
పైటిణీమోచేతిఁ పట్లనిండ
గీ. మాలనూలును చీరేలఁ సాలిసేత
మూరగలిగిన దళముగాఁ బుంజమిడిన

మేలికమ్మ సొగసుచీరెఁ మేనునిండ
బ్రియుఁగదియుఁదెల్గునాటి శ్రోఁత్రియవధూటి.

శా. ఆస్నే చూస్నివషేవాష్షే చెవుడషే. ఆష్లాగషే యేమిషే
విస్నావర్ధ్ములవారిబుర్రినప యాఁ విస్నాయకిస్నారుషే
విస్సం డెంతడివాడె యేళ్ళువదిషేఁ వెయ్యేళ్ళ కీడేషుమా
ఓస్నేబుర్రికి యీడషే వాయిషుకేఁ ముంచుందిలే మంచివా
ర్పెస్నే యందురు శ్రోత్రియోత్తమవధఁ స్త్రీలాంధ్ర దేశంబునన్.

సీ. కోడికూయగమేలుఁకొని తలవాకిలి
పైపాచిజిమ్మి కఁలాపిజల్లి
దడదడగా దంతఁ ధావనం బొనరించి
యిల్లల్కి ముగ్గిడిఁ యెనుము బిదికి
పొరుగింటికేగి నిఁప్పునుదెచ్చి రాజేసి
మడివలువఁల నుత్కిఁ పిడిచిమడిచి
బుజముపై నిడి దండెఁములనారవైచి కూ
రలుదర్గికొనియు దంఁడులములోడ్చి
పసపురాచుక నీళ్ళఁ పై బోసికొని బట్ట
తడిదిగట్టుకొని తీఁర్థంబు దెచ్చి
నాలుగుసేర్ల తఁప్పేల దబ్రాగిన్నె
రాచిప్పయొకటి పొయ్యిఁ రాళ్ళబెట్టి

గీ. కళపిళ వెసల్లు గ్రాగించిఁ కమ్మనైన
వంటకాజ్జేసి విస్తళ్ళఁ వడ్డనములు
పొసగగావించి భయభక్తిఁ పూర్వకముగ
నుపచరించును వైదికఁ యువతి పతిని.

చ. వసుధ నియోగిబాలికనుఁ వైదికబాలునకిచ్చి చేయఁగా
బస నది యిట్టునట్టనినఁ బాగఁగనిష్షనుఁ మంచు నత్తయ
బ్బెసమొనరింపనొక్కతరిఁ పీషష పెష్షష మామగారికిన్
మసలక పెష్షుపెష్షుమనుఁ మాషలెపల్కెనటండ్రు గష్షిగన్.

ఉ. పావనమైన వైదికులఁ భాష గొరంతలు పట్టి తెల్పుట
బ్బా వినరాదుగా జెఱకుఁ వంకరబోయిన యంతమాత్రనే
పోవునె తీపి? కొందరిదిఁ పోల్చరు వైదికుపిల్లి వ్రత్తమేవ్
వ్రమేవనునండ్రు రేఫమదిఁ శ్రీకరమున్ శిఖిబీజముం గదా.

నియోగులు.

చ. బడిబడి బాంధబాడబులుఁ బ్రాహ్మణగేహముగోరుచున్న నీ
నడువడియెల్లజూడు కరణాలను బ్రాహ్మణులందువా సరే
వడి నడు వీధిలోనిలకుఁ వచ్చినదారిన పొమ్ము పొమ్మటం
చడుగునబుట్టుమంట తలఁకంట నదల్తురు లౌక్యభూసురుల్.

సీ. మెలిబెట్టి విడిచినఁ మీసాలపై గొప్ప
నిమ్మకాయలు రెండుఁ నిలుపవచ్చు
తేటగా తెల్లగాఁ తెగగాలు లంకాకు
పొగచుట్ట జుంజురుఁ బోల్పవచ్చు
నడువీధి రెడ్డిగాఁ లిడి రచ్చదీర్చుచో
సివిలుజడ్జీలనిఁ జెప్పవచ్చు

అసదుగా బోసగించిఁ నొసట బెట్టిన బొట్టు
లౌక్యవరా రుప్పనిఁ యూదవచ్చు

గీ. వడివడిగ చిన్ననాడైన వడుగునాడు
తడబడుచుఁ జెప్పుకొన్నట్టిఁ తప్పుసంధ్య
ముక్క నాలుగు నిముసాలఁ ముగియవచ్చు
భళిరయనవచ్చు లౌకికఁ బ్రాహ్మణులను.

శా. జ్ఞానాధిక్యము, శాంతి, యర్ధిజనరక్షాదీక్ష, భూపాలకా
స్థానప్రాపితవైభవంబు, పటుమంత్రప్రజ్ఞయున్, సంతతా
క్షీణం బుగ్గునబెట్టు తల్లియె నియోగిబ్రాహ్మణశ్రేణికిన్
మానంబే నగ, మాటలే కవచముల్ మర్యాదలే భాగ్యముల్

ఉ. ముచ్చిలిగుంటజుట్టుముడిఁ మ్రోయగ నెత్తిగుళాయి యిస్త్రి
యిచ్చినకోటు మేనధరియించ బుజాన రుమాలువైచి తే
కచ్చను జీరుగోచియిడిఁ కట్టిన మల్మలు చెంగుజారగా
నిచ్చిచెడావులందొడగిఁ యేగు నియోగిసుతుండు నిచ్చలున్

ఉ. ద్వారముజేరగానె యవధానులుగారదె వచ్చిరే నమ
స్కారములండి రండి పరఁచండికుశాసన మానుగాని గో
చారబలంబు నాకిపుడుఁ చాలునొ చాలదొ చెప్పుడీ పరి
ష్కారముగానటండ్రు సరసంబుగ వైదికుగాంచి లౌకికుల్.

చ. కరణము మంత్రసాని; సరకారు ప్రసూతిక; రైతు బిడ్డని
బ్బరమగు వ్రాతకోతలు జవాబుసవాళ్ళును దంత్రియుక్తి బం
ధురముగ నూరిమీద నొకనూరయినం బడుగాక యెన్నడుం
గరణముమీద నొక్కయరకాసయినం బడదండ్రు మానవుల్.

చ. నిరుపమబుద్ధిశాలి కరణీకము జేసిన యూరికాపులె
ల్లరుభువిఁ బాలుబొంగినటు లున్మదిబొంగుచు "దొడ్డవాఁడుమా
కరణముబిడ్డయింట కలఁ కాలము మేలగు"నంచు గంగగా
ల్లురు; సరికానివా రతనిఁదొడ్డిన మేపుదు రాలమందలన్.

చ. నడవడిమంచి వ్రాతకరణంబత డెప్పుడు వ్రాయుచుండఁగన్
దడదడ మ్రోగు సూతకరణం బతడన్నిటనున్న యిందరిన్
దడబడజేసి మేతకరణంబు గుటుక్కున మ్రింగు నెల్లరా
బడులును బెళ్ళికట్టములు బందరుపజ్జన కొన్నియూళ్ళలోన్.

చ. కరణము నంజనేల దరఖాస్తులకాలమె పంటకళ్ళ మం
చెరబడి చేయిసాప రయి తెట్లనొ చాలము పావుదెచ్చి య
క్కరగడ తేర్చు మంచదుగఁగా నెకరానికి మూడమూర కం
దరునొసగంగనీనొసట నా యుదయించెను ప్రొద్దుపొమ్మనున్.

శా. ఓరీ చాకలి కాళ్ళుగ్రుద్దుమని యెన్నోన్నిసార్లు నేబిల్వలే
దా రావేమిర తిమ్మిరెక్కినదొ లేదాబుద్ధి నీచాకిరం
బేరేవోయిక జూడునీమదము నాకెవ్వారలడ్డంబురా
తేరా దస్త్రీమటంద్రు గ్రామకరణాల్తీవ్రప్రభావంతులై.

ఉ. నమ్మిన నమ్మకున్న నది నావశమా జనులాడుకొన్నవా
క్యమ్ములు నేనుజెప్పెద భయంపడి పోపడకో నియోగిలో
క మ్మనివార్యకార్య ఘటకమ్మవుగాని పరోపకార శూ
న్యమ్ముసుమ్ము స్వప్రయోజనపరాయణమున్ దలపోయ దిద్ధరన్.

చ. ముదికరణాలు రాముగుడి మోసలరచ్చలుదీర్చి భారతాల్
జదువుచు లోకవార్తల బ్రసంశలనంద్రు తెలుంగుభాష మం

చిది మనపిల్లకాయలు వంచించెడి యింగిలిపీసుపుస్పుసన్
బెదవులుదాట దెంతటియొ ఫేయు బియే యెమియే పఠించినన్

ఉ. ఈతరి జాతిరాచరిక మింతటి దుర్గతిదెచ్చెగాని మా
తాతహయాములో నుడుగుఁ దాటినవారలఁ బట్టితెచ్చి చ
ట్రాతను గట్టికొట్టి పదిరాత్రు లటుంచిన రాజుతోడ వి
జ్ఞాతముసేయు వాడొకడుఁ గల్గెనె యందురు వృద్ధలౌకికుల్.

ఉ. స్నానముజేసి సంధ్య నిముసానను దీరిచి బొట్టుబెట్టి పీ
టానను గూరుచుండి యొకడాలరివాణము జోడుచెంబులుం
దా నమరించిమంచి యరటాకుననన్నముగూరగాయలున్
దానుభుజించుసైసినపదార్థముఁ గొంచు నియోగినిచ్చలున్.

గీ. అడిగినదియిచ్చు త్యాగి సత్యమున సేగి
అన్ని గల్గినభోగి భార్యగల యోగి
చిలుమిడనిరాగి వండనేర్చిన నియోగి
కంచుదివిటీలతోన జగాన గాన.

చ. గడబిడజేసియైన తను గట్టిగమంత్రము సెప్ప డెప్పు డా
గడిమున గట్టుసేయువలె గ్రామపురోహితునంచు తప్పకన్
గడియలు లెక్కబెట్టి సరికానిది యైనది చూచుకొందు రే
బడబడ పాటబాడినను వట్టగలేరు తెలుంగులౌకికుల్.

ఉ. యజ్ఞము సేయగావలయు నన్నిటిగూర్పుడు నాంబురోహితుల్
ప్రజ్ఞలుగొట్టి యిచ్చినవరాలను గైకొని మీరు వేదసా
రజ్ఞులు, యాజమానములు రావలెపందు రనంగ లౌకికుం
డజ్ఞులరో కొనుండు మనకవ్వియు నాలుగుబండ్లనున్వెసన్

ఉ. కేలఁ గలంబువట్టిన వకీలుతనంబొనరించుచున్న నే
కాలము దీర్పఁజెప్పు, నధికారముఁ జేసిన గాకితాలు ద
స్త్రీలగుఁగాళ్లుకాయలగుఁ • దప్పకొడల్ కనగాచుకొన్నచూ
లాలినిబోలు త్రుత్తుజెడు • లౌకికవిప్రులలోన నొక్కటన్.

చ. అనుపమమేరుమందరగు•ణావళిమూయఁగవచ్చుఁ గాని యీ
మనుజులనోరుమూయదర•మాయనుకొండ్రది యంతవట్టు న
మ్మనలవికో నియోగి తన•వచ్చుయెకాని సహింప డన్యుప
చ్చనసుచు దాని కేమి విర•జాజులు రాజులుసైత మట్లనే.

మ. కొమరుంబొవటకడ్డమై • మొగలిరేకుం దమ్మలంపాకు నం
దమువీరన్ జడచుట్టపై నిడిన సాందాబిళ్ళపైఁ బచ్చతా
లుమురాలింపగఁ గూబకుట్టులునుఁ దాలూకాలఁ జిల్లాలమ
చ్చెముఖులం దుద్దుల బుష్యరాగములఁడాల్చికట్లుబో మొత్తనె
య్యముననభర్తలఁబ్రీతిగొల్పుదురులౌక్యబ్రాహ్మణప్రేయసుల్.

స్త్రీసాధారణవిషయములు.

ఉ. కమ్మనిమాట యొక్కటి సుఖమ్ముగఁజెప్పద నాలకింపుడీ
యెమ్మెను భోజనంబులకు•నేదయినన్ శుభకార్యవేళలన్
రమ్మని యెంతబిల్చినను • రారొకపట్టున లౌక్యభూసురుల్
బొమ్మనియెంతగెంటినను • పోరొకపట్టున వైదికోత్తముల్

చ. మసలుచుగర్మకాండమును•మాయము జేసినరీతిజూచియున్
బస లలిత ప్రవర్తనము • బావినిఁద్రోచినభాతి జూచియున్
వసుధ నియోగిసంధ్యయును • వైదికుచేతివిడెంబటంచునున్
హాసనము జేతురెల్లపుడు • హా పెరవారలు కోడిగాలకున్.

చ. పొసగు సమస్తమున్గలము•పోటునమేటినియోగి కెవ్వడున్
గొస కఖిలంబువైదికున•కున్ సమకూరునుదర్భపోటునన్
వసుమతినేలువారలకు • వచ్చుసమస్తము నీటుపోటునన్
బస వనికొందరిట్లు తెలు•వందొరకొందురు కోడిగాలకున్.

ఉ. ఈయిసుకోలుబళ్ళకడ • నింగిలిపీసులు పీసుపాసుగాఁ [మొ
గూయగఁజొచ్చి యామయిల • గుడ్డలు వంకేదగిల్చిరందు
బ్రోయన నాలకింప రిసి•రో కలికాలముగాలె రామరా
మాయనువృద్ధురాలయిన•స్మార్తవితంతువుమాటిమాటికిన్.

ఉ. కమ్మనికందిపప్పు నురు•గారఁగఁగాచిన నేతిబొట్టు దూ
రమ్మునదావిగ్రమ్మకొని•రాఁబొగుపెత్తిన యాకుగూరలుం
గుమ్మడిపొట్ల కాకరము•నుంగయు వంగయుదొండబెండశా
కమ్ములుదప్పళంబులను • గల్పిభుజింతురు శాలితండులా
న్నమ్ములుబ్రేవుమంచనుది•నంబరటాకులలోనబ్రాహ్మణుల్.

శా. అచ్చమ్మాయిదియేమిటే; రెయిలటే; • ఆసీయిదేనా;సరే
బుచ్చమ్మా వినలేదటే, గడియలో•జోవచ్చునే కాశికిన్;
అచ్చో దేవాముగ్రుద్దుకోదటె అయో•ఆసౌఖ్యమేమందునే
యిచ్ఛారాజ్యమటంద్రుపైరినుగనియెం•తేవింతవిప్రాంగనల్.

ఉ. అంతయునొక్కటే సకల•మాత్మయె నీదిది నాదిదంచు కా
సంతయునెన్న రాదు తన•యాలయ, దార, ధనాదులన్నియున్
భ్రాంతులటంచు బ్రత్యహము•పల్మరుఁదప్పక చెప్పి శుష్క వే
దాంతులు కొంపదోతురు క•డాపటఁ జోగిసిఁ జేతు రజ్ఞులన్.

చ. వలదని నేను చెప్పి గెలు•వంగలనా యిఁక చాలు చాలు నే
తెలియక యొక్కటన్న నలు•దిక్కుల నన్బడి యంద్రు కాని లే
తెలిపెదఁ దెంపునం దెలుఁగు • దేశపుస్మార్తుల వియ్యపొత్తులన్
దలచిన ధర్మశాస్త్ర పర•తంత్రులు గారన వచ్చువారలన్.

చ. చెలగిని యోగిశాఖలను•జేతురు వియ్యము భేదమెంచ రు
జ్జ్వలమతులైన కొందరిక•శాఖలు మూడును నాటినాటికిన్
గలయుచు వచ్చుచున్నయవి•గాని యదే మొకోతకు భేదముల్
దళముగఁ బట్టుకొన్న యవి•దైవవశమ్మున నాంధ్రమండలిన్.

మ. వెలినాడున్ దెలగాణెమున్ మురికినా•డ్విఖ్యాతము న్వేగినా
డు లలింగౌసలనాడు నానయిదునా•డుల్ ఋగ్యజుస్సామవి
ఖ్యలశాఖాత్రయి వారు ద్రావిడులు స•త్యాషాఢు లార్వేలవా
రలు బల్నందవరీకులున్ దమిళవా•రల్ పాకనాటీలు; స్మా
ర్తులలో విస్తరిపాత్రె వియ్యములపొ•త్తుల్లేవు వింతయ్యెడిన్.

మాధ్వులు.

సీ. జావులావని తురు•ష్క వ్యాహృతులు సెప్ప
సాకుభేకని స్వభా•షలుఁ వచింప
పంతులవారి ప్ర•భావంబు వెలయింప
నాచార్య భావంబు • నధికరింప
ఓర్పుతో రాజకీ•యోద్యోగములు సేయ
ఘనభక్తి దేవతా•ర్చనలు నెఱప
భోగినీ యోగ సం•భోగంబు చాటింప
దవిరిసాలగ్రామ•తీర్థమాడ
గీ. చాల మీగాళ్ళదూల నీ•మాలఁదొడగ
తప్పకను మేనఁ బంచము•ద్రలు వహింప
లౌక్య వైదికములు చెవుల్ • బట్టిలాగ
మాధ్వులొప్పుదు రీయాంధ్ర•మండలమున.

సీ. గట్టిగానొకపట్టు • పట్టించె నేని ము
ప్పత్తుహాళిగ తృణ•ప్రాయమనును
స్వస్తుతి నమ్మదే • వరదొడ్డ దేవర
తెలియ ముఖ్యప్రాణ•దేవరయను
పరనింద నిమ్మదే•వర యేను దేవర
రుబ్బుగుండాకార • రూఢిగనును
తత్వబోధలు సేయు • తరినిజీవపదార్థ
బేరెయీశ్వరవస్తు • భేదయనును

గీ. ఘనతరాంగారపుండ్ర శృం • గారకలిత
ముఖమెసుఖమను మైగంధ • లిఖితముద్ర
భద్రవితరణకరణని•ర్నిద్రయనును
మాధ్వ డనిశంబు నీయాంధ్ర • మండలమున.

ఉ. బేరము లేని బేరి, శర•వేగము బెట్టనినారి, దంధణాల్
బారని భేరి, ధర్మపరి•పాలన లేని కచేరి, స్వచ్ఛమై
పారనివారి వంటకము • బాగుగసేయగ నేరనట్టి వ్యా
పారి, యవాహకంబగు స • వారినపోలుదురాంధ్రభూస్థలిన్

ఉ. బాగుగనున్న వానికడ • బంధువు లెల్లరు దారెచేరి యే
లాగుననేని వాని బది•లంబుగఁ దంటసపట్టివైతు రా ఫే
త్యాగియునాయమున్ ప్రయము•నారయమూరకనోడు తాను
ణాగళుపూరిగళ్ ప్రతిది•నంబునుదప్పదుమాధ్వులోగిటన్

సీ. మాతుగళిల్లైన•మ్మగురు రాయరమహా
మధ్వరాయస్తోత్ర•మాడు బేకు
మంత్రగళ్ హేళినా•మగళుస్మరిసి హాను
మద్దేవరార్చన•మాడు బేకు
మహిమ దత్త్రైలోక్య•మాతశ్రీతులసిక
నోడిప్రదక్షిణ•మాడు బేకు
అతిభక్తి శ్రీభాగ•వతకేళి నందకు
మారనమస్కార•మాడు బేకు

గీ. మహితపుణ్యనదీతీర్థ•మాడుభేకు
మానితాంగారపుండ్రగళ్ • మాడు బేకు

బేకు బేకు సదా బేకు • బేకు బేకు
అనుచు మాధ్వులు భాషింతు•రనుదినంబు.

ఉ. కన్నడబాసలోగిట, ని•కం దెలుగంపరితోడ, బైటక
త్యున్నతమైన బెబ్బులి ప్ర•యోగము, లోపట మేకపోతు,గా
ల్పున్న యెడన్నవాబు, పని•యూడిననాడుపకీరు, భూస్థలిన్
గన్నసనత్కుమారుడుప•గల్,నిశిగాముడు మాధ్వుడెన్నగన్.

మ. విసరుంజేతిరుమాళ్ళతో నడుగులన్•విప్పారు నీమాలతో
తనుకాడుంబయిజార్లతోఁ దలలనూ•దారంగు పాగాలతో
వెసఁబట్టంచులుజారు పైవలువతో•బేషక్ కలందాన్లతోఁ
బస వార్ధక్యములోన దాచగలరా•పంతుళ్ళవా రిద్దరన్.

శా. సారోదారులు సాహసోద్ధతసమా•చారుల్ వినోదార్థవి
స్తారుల్ ధీరు లటత్ప్రతాపశిఖసం•తప్తారు లత్యంతగం
భీరుల్ శూరులు దానశౌరులు బదర్•ఫేణీమిఠాలడ్డుకా
హారుల్ పంతులువారుబొల్తురుధరన్•వ్యాపారులై పారుఁ.

సీ. కడుచెల్వమగు బెండ•కాయబొట్టు మొగాన
తతగంధము ప్రదాంకి•తములు మేన
మడచితీర్చినజరీ•మధిరయోణి బుజాన
వెలగలయుంగరా•ల్వ్రేళ్ళపైన
అపరంజివిడికడి•యము మణిబంధాన
పగడాలసరము చొ•వ్వుడు గళాన
పట్టంచుదట్టంపు•బలుతీకు పుట్టాన
మేలుముత్యాలత•మ్మెట్లతోన

గీ. దస్త్రమపసవ్యమున గలంగ దాను సవ్య
భాగమున నుంచి కలముచేపట్టి గోవ
కాగితంబులకొత్తక్ర మోఁ గాలనునిచి
ఘరుదు బరపర వ్రాయు వేఁపారిగంటె.

ఉ. సమ్మతి నమ్మకర్మ సహజంబగుకర్మయటండ్రు నిమ్మక
ర్మమ్మది దుష్టకర్మయని • బల్కుచునుందురు నోటికేదియ
డ్డమ్ము జగమ్మునం భళిభళా భళి మాధ్వులవంటివారు ని
క్కమ్ముగ లేరు లేరని పుఁకా రుపకారులు కారు కారిలన్.

శా. ఔనోయీనరసింగరాయుడ హుకుం • అంపింవినావా మదార్
ఖానుర్ చిత్తమువానిఁబంపినపనుల్ • కావచ్చు సందేహమా
సానాభోగముదా మహాప్రభుఖులా • సాకేమి యేముండరో
తానాగన్నిఅ సేయునున్న తపదో • వ్యన్మాధ్వుడత్యుగ్రుడై.

శా. వీటీమో దివిటీ నటీకుచతటీ • విన్యస్తపాటీరయు
క్యాటీమోదికటీపిటీ పటువచో • జంఝూటధీరార్భటీ
ధాటీమోదిఘటీభటీకృతశిఖా • దత్తార్థవిస్ఫార్యయః
పేటీమోదివినోదిమాధ్వధరణీ • బృందారకుం డిద్ధరన్.

ఉ. మాధ్వగురుండువచ్చునొక • మారు పదేండ్లకు, వచ్చి వారిధ
ర్మాధ్వము దేయటంచు వరహా • వరహా యొక యగ్నిముద్రకున్
సాధ్వసలీల నిచ్చినను • నాకన డింకను బేకు బేకు బే
కుధ్వనిసేయు, మోక్షమున • కుం గరణంబు హిరణ్యమేసుమీ.

చ. విరివిగ నేయినూనియల • వేపుడుకూరలు నెంచు మెంతి చ
ల్లారుగులు నూరుబిండులున • నూనములప్పడము ల్వడెంబులుం

బోరిపోరియెందునుందిరుగ • బోతలనింగువలెస్స మంచిపాల్
పెరుగులు వెన్నమీగడలు • పెంపుభళాభళి మాధ్వులోగిటన్

సీ. ఒజపైనవలిపెంపు • చెఱఁగుగోచీకట్టు
తాటిముచ్చికవంటి • తాలిబొట్టు
చేతులనపరంజి • చిన్నారిపోచీలు
మేలైనమెడఁ బిరిఁకీలసజ్జ
కడురీవినడుమున • గంటలమొలనూలు
నెఱిగుల్కుదమ్మలఁ • గరణిపూలు
పదయుగంబున వెండి • పాంజేబులందెలు
బటువుగుబ్బలబిగి • పైఠిణీయుఁ

గీ. గలిగి బంగారుకీల్బొమ్మ • వలెనె హంస
గమనమున మెల్లగఁ బడక • గదికిఁ జేరి
యలరి పతితోడఁ జెండ్లాట • లాడి యిష్ట
భోగములఁ దేల్చు వ్యాపారి • పూవుఁబోఁడి.

మ. అనువారంబొకనోముస్నానములు మోండ్డాచారముల్చెప్ప జా
లనువస్త్రంబులయందు దేహములజా • లంబారిశుద్ధ్యంబు మా
టనుమాధుర్యముధైర్యము • తెలివితేటల్ చాలునోఁగానియే
పనియున్ గట్టిగఁ జేయనోరువరు వ్యా • పార్యంగనారత్నముల్.

సీ. బెళగావ్ తతేహద్దు • బేగవుదంతథా
వనమాడి స్నానవు • మాడికొండు
మడిగట్టుకొండు నేమకకూడి దేవతా
ర్చనమాడికొండు బెచ్చగెపదార్థ

ఈళిగెభోజన • యిట్టికొండుం దాను
మధురభోజన బేగ • మాడికొండు
తెలెబాచియనొడెవి • గళుహాకికొండు ని
ష్ఠగెపురాణవు కేళి • సఖిగళువరు
గీ. కూడివాబివ్వి వనకెహోగి • కొద్దుయువాబివ్వి
గళుసరవుమాడియర్ రాత్రి • కాలపతిగె
భూరిసంతోషదిందతాన్ • భోగిసురుళు
కృతసుకృతిపాణి వ్యాపారి • కీరవాణి.

ఉ. కన్నులుద్రిప్ప సోలుగట • కాముఖహస్తముబట్టు జారుగా
వెన్ననున్న పైట నొక • వింతగ నంతటసర్ది నిండుగాఁ
బన్నక వెంకుబాయ్ తులసి • బాయ్ మొదలైన సఖీజనంబుతో
గన్నడబాస మాధ్వసతి • కందువలాడు విధంబు గంటిరే.

మ. తెమలున్ బుణ్యావతీవిలాసము లఖో • దేహంబునం, దూర్ధ్వ దే
హామునన్ బోడితనంబు, నోటనునృసిం • హస్తోత్రముల్, కన్నులం
బ్రమదావర్తనముల్, మెడందులసికా • మాలల్, కరున్ బుష్పహా
రములున్, మాధ్వవితంతుయాగపదసా • రాసారశోభల్తగున్.

మ. నిజమోక్షల్లయొ నేనెరుంగనునరుల్ • నిందింత్రు నిచ్చల్ నియో
గిజనశ్రేణినిఁ గుక్కగుంపనుచు, సంగ్గింత్రెప్డు మాధ్వద్విజ
ప్రజలన్ గాకులటంచు, వైదికులరా • బందుల్ గదాయంచు, జే
రజమాడందొరకొంద్రు దీనికొక మేరం గారణంబుండెడిన్.

వైష్ణవులు.

సీ. గండభేరుండంచు • గల ధోవతీకట్టు
కొమరైన పట్టెనా • మములబొట్టు
కడుపెద్దముడికిఁ జొ • ప్పడెడి సందెడుజుట్టు
నితరులకెరుకగా • నినిగుట్టు
సామాన్యులకును దు • స్సాధ్యంబయిన బెట్టు
ద్రవిడభాషాప్రబం • ధములరట్టు
కఱ్ఱతో దోలినఁ • గాని పారనితట్టు
తిట్టంపు తెఱచాటు • తళియపట్టు
గీ. అట్టులిట్టుల ననరాని • యట్టియట్టు
లెట్టులే దమ్మిపేళిలో • నెట్టునెట్టు
గట్టిగాఁ దెల్గుదేశంబు • బట్టినట్టె
వీరవైష్ణవులను దొట్టు • నారుమట్టు.

ఉ. ఆసరసోక్తి, యామృదుత, • యాగురుభావము, నాప్రసన్నతా
భ్యాసము, నాముఖోద్యత వి • భాసము, నచ్యుతదాసదాసవ
ద్దాసవరేణ్యదాసభట • దాస తదీయకథాసదాసవి
న్యాసనితాంతనైవ్యవస • నాభినయంబును, వైష్ణవార్థముల్.

చ. తళతళనెఱ్ఱఁబార నిర • తంబును దోమిన తామ్రపాత్రముల్
మిలమిల నున్నగా నలికి • మెత్తిన యత్తిరుమాళిగల్, కడున్
బెళపెళనారఁ దండెములఁ • ద్రేలఁగవైచిన ధౌతవస్త్రముల్
భళిభళి వైష్ణవోత్తముల • పాలిటిభాగ్యము లేమిచెప్పుదున్.

సీ. చీటికిమాటికి • శ్రీమతేరామాను
జాయనమోయంచుఁ • జదువుసాగను
నిరుపమభక్తిచేఁ • బెరుమాళ్లనుఫిరాట్టు
దిరువడిఘళ్ గొల్చి • యెఱుఁగసాగను
సారెసారెకుఁ దిరు • వారాధనంబులఁ
దిరువాయి మొడినోటఁ • దెలుపుసాగను
జ్ఞానులఁగని యడి • యే నడియేను దా
సోహమ్మనుచుఁ బల్కు • నట్టిసాగను

గీ. పరగఁ బన్నిద్దరాళ్వార్లఁ • బరమభక్తి
మించి తిరుమంత్రమొనర సా • యించుసాగను
బాగడుచో వేయినోళ్ళకు • మిఁగులుఁగొంత
వైష్ణవబ్రాహ్మణులదెదై • వప్రపత్తి.

సీ. తిరుమణి తిరుచూర్ణ • తిరుణాళ్ళు తిరుమంత్ర
తిరుమాళిగయు తిరు • క్కరియమధులు
తిరువీధి తిరుగంబ • తిరునామములు తిరు
వారాధనము తిరు • వాయి మొడియు
తిరువధ్యయనమును • తిరుమంగయాళ్వారు
తిరువేళికయు మఱి • తిరువడిఘళు
తిరుపతి తిరుమల • తిరువీసములు తిరు
వృణ్ణెరములు తిరు • ప్పావుమఱియు

గీ. తిరువలిక్కేణి తిరువటూ • త్రిరువనంద
పురమును తిరువళ్ళూరును • తిరుతుళసియు

తిరుతిరు తిరుత్తిరు త్తిరు • తిరుతిరుతిరు
దిరుగువైష్ణవ పరిభాష • తెఱవు మఱుగు.

ఉ. ధారుణిమీఁదగాళ్ళొరయుదట్టువయిందగఁగూరుచుండి వి
స్తారవుమోపుగట్టి మడిసంచులుముందిడి, వెన్క దిండిసం
భారవుమూటపెట్టి యెడ • బాయనిదాసుడుడోల శిష్యసం
చారముకై ప్రయాణమగు • స్వామినిత్రోవనెచూడగావలెన్.

సీ. భుంభుంభురూంభురూం • భుంభుమ్మటంచును
భూరగొమ్ములవారు • ముందునడువ
ఢండండడండడం • ఢంఢమ్మటంచును
ఢంకాలవారొక • వంకనడువ
ఖిణ్ణిఖిణిల్ఖిణిల్ • ఖిణ్ణిలటంచును
గిలకకజ్జలవారు • కెలననడువ
గుళుగుళుగ్గుళుగుళు • గ్గుళుగుళ్ళటంచును
గురుసంస్తుతులవార • లొరసినడువ

గీ. రంజితములైన ముత్యాల • పింజరీల
పైడియడ్డల బంగారు • పల్లకీల
చెలగి తిరువీధివెంచేపు • జేసికొనుచు
వచ్చు జియ్యాలవారు శ్రీ • వైష్ణవులను.

సీ. పల్లకీపైనెక్కి • బహుజనంబులుగొల్వ
బూరలూదుచువచ్చు • వారలొకరు
బడుగుగుఱ్ఱంబుల • పైనెక్కి కావటి
వాని బెట్టుకవచ్చు • వారలొకరు

కాలుజుట్టుక కుండ • లాలువ్రేలఁగ బాద
చారులై చనుదెంచు • వారలొకరు
తలలుమాపుక ఛత్ర • ధారులై యక్షయ
పాత్రబుచ్చుకవచ్చు • వారలొకరు

గీ. అవని శ్రీరంగమున వేంక • టాచలమున
యాత్రలొనరించువారల • నాశ్రయించి
తిరికూర్చుండిగడియించు • వారలొకరు
బహువిధంబులు వైష్ణవ • వర్తనములు.

ఉ. దోసమువచ్చునంచు మదిఁ • దోఁచెడినందున కేమి సేయుదుర్
జేసినపాపమెప్పుడును • జెప్పినఁబోవును వైష్ణవుం డుప
న్యాసముజేసెనా విడువ • కారునెలల్ విను వారిమంగళా
శాసనశక్తియెట్టిదొకొ • చప్పునఁదీరును లౌకికార్థముల్.

చ. వినుమనిచెప్పఁబూనితిని • వింతకు, సన్నెవరైనఁజెప్పవో
యనిపలికించిరా యన్నృత • మాడఁగఁగారణమేమి మాటదా
చను చలికోతమందుసుమి • సంసరణవ్రణపూర్ణశాంతికిన్
ఘనుడగువైష్ణవోత్తముము • ఖమ్మునఁబొందుమహోపదేశముల్.

చ. చెవిఁబడరాదు సాంబ శశి • శేఖరశూలధరాదినామముల్
సవనము లెందుఁగానమిక • స్నానములాగళముల్ ప్రచారమా
వివిధము సంధ్యసంగ్రహము • వెల్లువ లద్భుతకైతవాత్మసం
స్తవములు వైష్ణవోత్తముల • తత్వములంగొనియాడశక్యమే.

ఉ. కోపమువచ్చునేమొమది • గొంచెమునాకుభయంబుదోఁచెడి
న్తాపములెల్లఁ దీర్చుటకుఁ • దాపమెహేతువటండ్రు మంచిదే

పాపము వైష్ణవోత్తములు • పల్కినదే నిజ మెట్లులంటిరా
వ్యాపకమైన వజ్రమును • వజ్రమె వ్రయ్యలుసేయఁజాలెడిన్.

శా. ప్రీతిన్ శిష్యునకున్ సమాశ్రయణమున్ • రిజ్జేయుచ్చోఁ బాహు
భీతిన్ గంపిలఁజేసినన్ విడువరు • ర్వీన్ వైష్ణవుల్ నిర్దయుల్ [వుల్
"తాతాచార్యులవారిముద్రబుజముల్ • తప్పించుకోఁగోరి కా
లూతంబారినవీపుదప్ప"దనుఁబూ • ర్వోక్తిప్రకారంబునన్.

ఉ. రచ్చలలోన నన్నుఁ బలు • రవ్వలఁబెట్టిననేమి, వారికిన్
వచ్చిననేమి, కాక మఱి • వచ్చకయుండిననేమి చెప్పెదన్
పిచ్చిరొయొ వెఱ్ఱిరొయో నిజము, • బేర్మిని వైష్ణవుడెంతకాంచనం
బిచ్చిననంతమోక్షమను • నీయకయుండినముక్తి లేదనున్.

చ. తిరుమణి విష్ణుఁడుండు సిరి • దేటపడన్ దిరుచూర్ణమందు సు
స్థిరముగనుండు వైష్ణవుని • దివ్యముఖంబుననిద్దరున్ సదా
దరలకయుండ్రికన్ దులసిఁ • దామరనట్లనెయుండ్రటంచుఁ బ
ల్కెరి హారులెందరో సిరుల • కెందరొతద్ధరులెందఱో ధరన్.

ఉ. గారవమొప్పశిష్యులకుఁ • గమ్మనితియ్యనిమంచిమంచి ప
ణ్నెరములారగింపుడని • నెయ్యమునందయచేసికొంచుసాల్
వారిబదేంటిదీకొరత • లాగరు, లాగుటజెప్పునప్పుడా
చారులవారిజెప్పవలె • స్మార్తులఁగీర్తుల నట్టుఁబెట్టుఁడీ.

సీ. చల్దినైవేద్యముల్ • చాటునసేగాని
గ్రామదేవతఁ గొల్వ • రాదటండ్రు
వెలుగుపచ్చడిదింట • మఱుఁగుమాటెకాని
గోంగూర దఱికిరాఁ • గూడదండ్రు

పులిహోరసాద మాఁ • కలిదీఱుటకేగాని
యేకాదశినిఁ దిండి • హేయమంద్రు
ఆత్మసంస్తుతు లవి • యాచారమేకాని
దురభిమానము చాల • దూష్యమంద్రు
గీ. ఘనపటాటోపమెల్ల లౌ • క్యంబెగాని
దంభసంరంభములు సేయఁ • దగదటంద్రు
చెట్టలకుఁ గొంతయుపపత్తి • జెప్పుచుంద్రు
వైష్ణవాచార్యస్వామ్యయ్య • వార్లుగారు.

ఉ. చెంగులువారధోవతులు • సొంపుగఁగట్టిన యుత్తరీయముల్
కంగులుదీర నంసములు • గ్రమ్మక వ్రేలఁగఁ జర్దిసాదముల్
తంగునఁగొట్టి కోవెలకొ • తాయులఁగొందఱుమంది వైష్ణవుల్
పొంగళిబుట్ట లెత్తికొని • పోవుదు రిండ్లకు వీధి వెంబడిన్.

చ. తెలియమనాకుఁ బూర్ణముగ • ధీరులు వైష్ణవు లేమి సేతురో,
చలనముగానరాదు, తెఱ • చాటునఁ జేతు; రదేమిటంటిమా
తెలియయటంద్రు; కొంచెము ని • దానముగా నొకయింతవింటిమా
గళుకుగళుక్కుమన్నటుకు • గట్కు గుటుక్కు గుటుక్కు గుట్కుమున్

శా. శారుంబూరుగనారగింతురువడ • ప్పణ్ణేరముల్ పూర్ణప
ణ్ణేరంబుల్పులిహోరతైరువడవ • ణ్ణేరంబు దధ్యోదనం
బౌరంగర్యమధుల్కొళంబుపురితో • వ్యక్తైరుమోరున్మహో
దారస్వైరవిహారవైభవు లుదా • త్తప్రాభవుల్ వైష్ణవుల్.

ఉ. కాకరకాయ కట్టొకటి • కైనిడిపోయెడికాపు జూచి "చీ
యేకడఁగజ్జికాయ లివి • యేల" నన విని "మంచికూరయౌఁ

గాకరకాయలం" డనుచుఁ • గాపువచింపఁగ "నట్లనా, యవుం
గాకిటుజూపు" మన్నవిని • కాపుసమర్పణ సేయఁగా దిరు
ప్పాకముజేసి సాపడెను • వైష్ణవులొక్కరు తొల్లి మెల్లనన్.

ఉ. వైష్ణవునామముల్ గనిన • బాలకజోర్వకనాక వానిక్రో
ధోష్ణమునార్పనాతఁడొక • యుక్తినిఁబన్నె తురుష్కభూమిరా
డ్జిష్ణుతకంచు నాభిపరి • షిక్తముదిద్దుట గాన కాతఁడా
యుష్ణకరాత్మజాలయము • నొయ్యనబోయెనటంద్రు గ్రక్కునన్.

చ. చెఱువునకేగెదుర్ జలము • చెంబునుబూనదు, లేశమాత్రము
న్మఱుఁగుజరూరు లేదు, తను • మానవులెవ్వరు జూచినన్ సరే
వెఱువరు, బాహ్యగామియగు • వేళను; సాపడునప్పుడొప్పుగ
న్నెఱిమఱుఁగడ్డముండక ను • తీరదు వైష్ణవభూసురాళికిన్.

చ. దిటముగలోనగోచియిడి • తెల్లనిధోవతి గూడకట్టుగాఁ
బటుగతిఁగట్టి జుట్టుముడి, బల్హాయుతై వెనుపట్టెమూయఁగా
స్ఫుటముగనూర్ధ్వపుండ్రములు • శోభిలదవ్వులనవ్వుకొంచుని
వ్వటముగఁగన్నులార్పుచును • వైష్ణవమాణవకుండువచ్చెడిన్.

ఉ. పూచినతంగెడుల్ కతిఁగఁ • బోసినబొమ్మలు నిల్చిధాత్రిపైఁ
దోఁచిన క్రొమ్మెఱుంగులమి • తోజ్జ్వలరాజకిరీటకోటిపై
దాచినపద్మరాగములు • దర్పకుదారసత్పటంబుపై
వైచినచిత్రరేఖ లల • వైష్ణవసుందరు లేమిచెప్పుదున్.

తరువోజ. తిన్ననిసన్నని • తిరుచూర్ణరేఖ
తీరుగా సౌరుగా • దిద్దినమోము

మిన్నఁగా నున్నఁగా • మెఱుఁగారదువ్వి
మేలుగా వీలుగా • మెలచినకొప్పు
చిన్నారి పొన్నారి • చెమరెత్తుచున్న
సిరిగుల్కు నెఱిఁదళ్కు • చెక్కుటద్దములు
వన్నెతో చిన్నెతో • వరుని మెప్పించు
వాసిగా దాసిగా • వైష్ణవయువతి.

ఉ. సారణిమీటుఁ గిన్నరల•పాటిగ సన్ననిగొంతులెత్తి శృం
గారముమీరరాగములు • గాసరిగాఁ బెరుమాళ్ళసన్నిధిన్
హా•రతులిచ్చువేళల రయోఁ•యూరము వైష్ణవపమ్మవారలం
గారలదేసుమీ మధుర•గానము తమ్మిళిపేశి దోడ్పడన్.

చ. కలదనుమీ యొకింతయుప•కార మనాథలపట్ల మేటితెం
గళికుడివడ్వాలం దదియుఁ•గానముస్మార్తులతోటిపాటయెం
దులకిటులంటిరంచు మదిఁ•దోఁచెడి మీకును శంకదీర్చెదన్
నెలనెలకున్ విత్తతు•వుల నెత్తులు మంగలిముట్టకుండురన్.

చ. "ఎడపక సానియిల్మఱిగి•యిల్లనడద్దిర" యంచుఁ దండ్రియ
ప్పడతుకయింటఁగన్మరగి•బాలకుఁ జూడఁ బిపాస దానిపా
వడబయికెత్తి లోనిమిడి • పాలునుగూడునుసాపడంగ "నా
బుడుతఁడు వైష్ణవంబునిలు•వున్నరిగా"నని మెచ్చి వానికై
పనుల గణింప కేగెనట • వైష్ణవుడొక్కఁడు తొల్లివింటిరే.

శైవులు.

సీ. భస్మత్రిపుండ్రముల్ • ఫాలదేశంబున
సమునెత్తిమెడమీఁద • గడతలందు
కనుఁగ్రేవలను వీపుఁ•ననుబుజంబులయందు
బ్రమో చేతులందు రో•మ్ముననుబొజ్జ
మణిబంధములఁ గటి•మండలంబున వ్రేళ్ళఁ
బ్రక్కలమోకాళ్ళఁ•బిక్కలందు
సీలమండలనుఁ బాఁ•దాలపై యడుగుల
వ్రేళ్ల మొదళ్ళను • గోళ్ళయందు
గీ. నిచ్చటచ్చటనన రాక • నెల్లయెడల
తనువునిండఁగఁ దెగఁబూసి • తమ్ముఁ జూచి
యదరిపడి బ్రహ్మరాక్షసుల్ • బెదరిపార
శైవభూసురు లాంధ్రదే • శమునఁ గలరు.

సీ. తలయును గడ్డము మీస • ములు గోళ్లుఁ జంకలు
దండిగాఁ బెంచిగొం•దరుజరింత్రు
మణిగెడురుద్రాక్ష•మాలికల్ మెడయందుఁ
దలయందుఁ దాల్చి కొం•దరుజరింత్రు
పులివెంబడించిన•ప్పుడుగూడ భువినీడ
దరియరాదనుచు గొం•దరుజరింత్రు
ఎట్టియాపదనైనఁ • బట్టినట్టివ్రతంబుఁ
దప్పరాదనుచుఁ గొం•దరుజరింత్రు

గీ. బ్రాహ్మణులతోడి పొత్తును • భక్తిమీఁది
వలపు నీ రెండు నెన్నఁడు • దలపునందు
మఱువఁగారావటంచుఁ గొం•దరు జరింత్రు
శైవభూసురులాంధ్రదే•శంబునందు.

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర•పఠనగోప్యమెకాని
యధ్యయనంబు లం•తంతమాత్ర
మాగమోక్తంబుల • నాచరించుటె కాని
వేదోక్తమది యొక్క • వీసమందు
పట్టెల్లు నిండఁగాఁ • బట్టుపెట్టుటె కాని
కర్మధర్మములెవ్వి • కానరావు
తుదకు నూఱైన వత్తులు గాల్చుటె కాని
యౌపాసనములు మా•టాడరాదు

గీ. ధనము వెచ్చించి రాత్రిభో•జనములిడుచు
జనులు గొనియాడఁగా గణా • ర్చనలె కాని
యజ్ఞయాగాదికముల పే•రైన వినరు
శైవులీమందు నాంధ్రదే • శంబునందు.

చ. పరశివునందమందదృఢ•భక్తి, యనారతనిందితక్రియా [తా
చరణమునన్ విరక్తి, మధు • సారములొల్కు మృదూక్తి దేవ
ద్వారకరణాగమప్రచుర • తంత్రవిశంకటశక్తి, తుందగ
హ్వారపరిపూర్ణభక్తి, యహ•హా యివి శైవులనై జనంవదల్.

చ. మనుదినముల్ ప్రసాదనియ•మంబును నిత్యమహేశ్వరార్చనం
బును నిరతంబు బిల్వదళ • పూజ సదాధృత భవ్యలింగలాం

ఛనమును సర్వదా పటుపి•శాచవితానవిపాటనక్రియా
చణమగు భూతిధారణము • శైవులు మాన్యులుగారె ధారుణిన్

ఉ. కట్టలు కట్టలే కరుచుఁ•గావలెఁ బత్తిరి, ప్రుగ్గుపిండులా
బుట్టలుఁ బుట్టలే తరిగి • పోవలె, మెత్తనిదూదివత్తులా
తుట్టెలు తుట్టెలే చమురుఁ•తో వెలుగన్వలె, నాప్రసాదమా
తట్టలు తట్టలే కొసలు • దట్టగ, విస్తరినిండఁగావలెన్
పట్టులు పట్టులౌర యయ•వారలకున్ శివపూజవేళలన్.

సీ. నూఱువత్తులవారు • పేరుజెందనివారు
వేయివత్తులవారు • విడియుచోట
వేయివత్తులవారు • వెనుకఁబట్టినవారు
లక్షవత్తులవారు • డాయుచోట
లక్షవత్తులవారు • లావుదూలినవారు
కోటివత్తులవారు • కూడుచోట
కోటివత్తులవారు • కొఱకుమాలినవారు
భూరివత్తులవారు • జేరుచోట

గీ. విత్తమునకే ముదాత్తవి•ద్వత్తకేమి
చిత్తసత్తలకేమి ధీ•మత్తకేమి
వత్తులే బత్తులకును మ•హత్తులెన్న
దేవసములైన శైవభూ • దేవులందు.

ఉ. కాయము భూతిభూషితము • కర్మము తీక్ష్ణము దుర్గమంబు న
త్యాయతినంతరంగగుణ•మద్భుతమైన శిలన్ గరుంగఁగాఁ
జేయు జగత్తమంబు పస•జించు మహామహిమంబు భానులె
క్కాయను గంటిరే నివురుఁ•గప్పిన నిప్పులు శైవభూసురుల్

మ. తమకున్ వృద్ధవితంతుమండలము వే•దాంతార్థసారోపదే
శములన్ శిష్యగణంబులై కొలువగా, •సత్తంచుజిత్తంచుభూ
తములంచున్మరియింద్రియమ్ములనుచున్ •దత్తంచుత్వమ్మంచసి
క్రమమంచుంబరమాత్మయంచుగురురా•ట్కారుణ్యమంచుందవై
వమమంచుం బహుధావచింతురువహా•వ్యావృద్ధశైవాగ్రణుల్.

ఉ. తత్త్వవిదుల్ శివద్విజులు •దారువచింతురు వారికెప్డు ప్రే
తత్వము లేదుగాన తను •దాహముగూడదటంచు; బాగు దే
వత్వమునందువారలకు •వచ్చునధోగతు లాసమాధివా
సత్వమునన్ గతంబెరుగఁ •జాలవిరుద్ధముగాఁగనంబడున్.

ఉ. తల్లికిభారమాశిశువు, •తామరతూటికి పువ్వుభారమా,
విల్లొకభారమా కడిఁది •వీరున, కొంటెకుగూనుభారమా,
వల్లికిభారమా ఫలము, •బఱ్ఱెకుఁగొమ్ములుభారమా, నుతుల్
చెల్లునులింగధారులకు •లింగవుఁగాయలుభారమామహిన్.

శా. భూతప్రేతపిశాచరాక్షసగణం•బుల్ శాకినీఢాకినీ ప్రాయం
వ్రాతంబుల్భయకంపమందితొలగన్ •హ్రాంహ్రీం ఫట్స్వా
హాతంకంబులుమానిమంత్రమహిమా•వ్యాప్తిన్ గ్రహాగ్రస్తలం
బ్రీతిన్ దండనలాడఁజేతురు గ్రహా•వేశంబులన్ శాంకరుల్.

ఉ. లింగముఁబోయినం బ్రతుకు •లేదనిశైవులు లింగరక్షణన్
భంగములేకసేయుదురు; •ప్రాగ్భవసంచితపాపశక్తిమై
లింగముబోయినం దెలియ •లేరదిమానవులంచుఁగొందఱా
లింగముబోయినంబదులు •లింగముదాల్తురుభక్తిమీరఁగన్.

ఉ. మర్త్యత లింగధారణము •మాత్రనబోవు నమర్త్యభావమే
కీర్త్యము శైవవిప్రతతి•కిన్, బ్రతుకందరితోఁటిపాటె, యా
మర్త్యతకేమియర్థమొయ•మర్త్యతకేమొయెఱుంగమాదటన్
మర్త్యతమంటపాలగు న•మర్త్యతగంటిరెమంటిపాలగున్.

చ. వడివడిగాహరీయనిన•వారకమూతురుగర్ణరంధ్రముల్
తొడరిహరాయటన్నఁదమి•తోఁ దమమేనులుదామెఱుంగ రా
గుడితలకట్టుభేదమున•కున్ రసభేదమునొందునట్టిదె
క్కడిపనిశైవభూసురశి•ఖామణులందునఁదక్కలాతులన్.

ఉ. కొందఱిభూతకోటిబురి•కొల్పుదునం చదలించి లోగొనుం
గొందరియింటనౌకరయి•కొల్చిమతుల్కరగించియిష్టుడౌ
నందినజుట్టుబట్టుకొను •నందకయుండినఁగాళ్ళుబట్టు న
స్పందవిచారశీలుఁడగు•శైవమహీసురశేఖరుం డిలన్.

చ. అడవి నెడారిదారిఁజను •నప్పుడుశైవమహానుభావుఁజో యీ
రుఁడొకఁడు వెంబడించినఁబ•రుంగిడఁగాలికొలందిఁజొచ్చి
మిడిమిడిదొంగపోటులకు•మిక్కిలి యయ్యోనులింగపోటటం-
చెడుఁగిడనేజి కీశ్వరహా•రాశివశంకరయంచుఁగూయిడున్.

శా. అయ్యాశైవులఁబిల్చుచోజనులు పే•రయ్యాయ్యవారండ్రు శే
రయ్యం డ్రొక్కరుపేరయండ్రొరులు పే•రారాధ్యుడండ్రొక్కరా
యయ్యన్ బేరయలింగమండ్రొకళులా•య్యంబేరలింగంబటం
డ్రయ్యై వేళల వారువారు సమయో•క్తానేకనామంబులన్.

ఉ, చర్యలునామముద్దెలుపు•శైవులువైష్ణవులంచు నెవ్వడున్
ధార్యములింగ మొక్కరికె•దప్తములన్యులకెన్నలింగయా

చార్యుఁడురంగలింగమును•శైవులవైష్ణవులందునామసాం
కర్యమునొందఁబూరుషులు•గానఁగరారుమతంబుకట్టడిన్.

చ. మొగమునభూతిరేఖలవి • మూఁడుఁగణంతలరెండు దీర్చివా
సిగఁబలుజందెపోగులనుఁ • జేర్చిననున్ననిలక్కలింగకా
యగనఁబడుంగనంబడ దొ•యారముగం జరలింగమందు రీ
జగమునలింగధారిమత•శాబకుడాడు నియోగిబాలుతోన్.

సీ. సూత్రంబునకు లింగ•సూత్రంబుసహకారి
పొసఁగుఁ గుంకుమకు వి•భూతితోఁడు
కరకంకణములసం•గాతముల్ దోరముల్
ధూపగంధము గంధ•లేపసఖము
అవతంసభూషాస•హాయంబు తొగఱేకు
రహిఁబదంబులకుఁ బా•రాణినేస్తి
కొనచెవిబొగడల • కనుఁగు మారేడుపత్రి
గోళ్ళకుఁ గాదిలి • గోరిఁటాకు
గీ. భక్తిమహిమకు నరచూపు • బ్రొవునుమ్మ
శాంతభావంబు మందహా•సంబుప్రియము
ఉక్తిమృదుతకు శివనామ • ముపపదంబు
వాసిగను లింగధారమ్మ•వారలకును.

సీ. వేఁగుజామునలేచి • వీధిగుమ్మము జిమ్మి
యిల్లూడ్చి యావెనకఁ • బల్లుదోమి
గోమయంబునుఁదెచ్చి • గీమునున్నఁగనల్కి
కలయంపి వాకిళ్ళఁ • గలయఁజల్లి

చిన్నవన్నెల ముగ్గు • చిగురు బొరలఁదీర్చి
మడిబట్ట లుతికి ప్రాయ్ • బిడకలనిడి
రాఁజేసి మడిగట్టి • రాజాన్నములు వండి
భక్తిమీరఁగఁ బిండి • వట్టుబెట్టి
గీ. వత్తిజోతులు మారేడు • పత్తిరియును
తుమ్మిపూవులు చమురుకుం•దులు విభూతి
పండ్లు పతిశివపూజకే•ర్పాటుజేసి
వాసిగను లింగధారయ్య•వారి నారి.

సీ. తుట్టెగట్టినపిండి • తట్టలోదొకయింత
ముగ్గుపట్టులఁబెట్టు • ముగుదయొర్తు
బూజుబట్టినప్రాత•బూదిగడ్డలుకొన్ని
లింగ లేపముసేయు • లేమయొర్తు
వఱుగుగానెండి ప్రాఁబడిన మారెడుపత్రి
శివపూజకొనఁగూర్చు • చేడెయొర్తు
ఏడాది కొక్కతూ•రే చేసిడాచిన
వత్తులు వెలిఁగించు • వనితయొర్తు
గీ. ఉడికియుడకనిమెదుకు నీ•ళ్ళోడుపప్పు
కాఁగికాఁగనిచారును • గరిటెనంటి
తొలఁగిజారని కట్టావి • పులుసుఁగూర
పతికివడ్డించు శైవయు•వతియొర్తు.

చ. వలపులులెస్స, కూడని వి•వాదలులేశముగానరావు, కా
వలసినయంత భక్తిగల•వారయినం భయమే కొఱంత భ

త్రలయెడ లింగ ధారివని • తాతతి, కయ్యాదివాదిపుణ్యమో,
చెలువలదోషమో, తలప • స్వీకృతలింగశిలామహాత్వమో.

శా. చారుంగూరలుపప్పులుంబులుసుపచ్చళ్ళప్పడాల్దప్పళా
లూరుంగాయలు మెంతిమజ్జిగలుపాలుంబాయసాన్నంబులుం
గారెల్బూరెలుబొబ్బటుల్దినగ ప • క్కాబంట్లుశైవుల్స్వచే
ష్టారూఢంబగుకాకకుం బసవగడ్డల్దొడ్డమందుండగన్.

చ. కుడువఁడు భక్ష్యభోజ్యములు • గోరసనీరముఖద్రవంబు లా
నడు మెడబంగరుంగొలుసునం దగిలించినలింగకాయలో
విడిసినలింగమూర్తికిని • వేదన సేయక శైవభూసురుం
డడవినొకండు నెండనుఁ బ్రయాణము సేసెడివేళ నేనియున్.

చ. పశువుమతంబు శైవమది, • పాముమతంబది వైష్ణవంబు, క
ర్కశములు గావు మాధ్వమది • గట్టిగఁ గోతిమతం; బదెట్లనన్
బసవడు, భాష్యకారులును, • మధ్వుఁడు; నందియు, శేషుఁ, డంజనీ
శిశువును మానవత్వమును • జెంది జనించినవారు కావునన్.

కరణకమ్మలు.

మ. మతమేదో తెలియంగరాదు కలదా • మాధ్వాలితో బొత్తు, సం
తతమున్ లౌకికవృత్తి జీవనము, పెద్దల్ వామనాచార్యునం
చితసిద్ధాంతము వారిదందురు; మహాసిద్ధాంతమే చందమో
మతినూహింపఁగ లేరుపో గరణకమ్మల్ తెల్గుదేశంబునన్.

సీ. నూఱుబాళ్ళ కొకయింటి • వారైనఁ గనరారు
దొఱికిరా యరుదుగాఁ • బురములందు
అమరదు పడుచు బెండ్లాడదలంచిన
దొరికెనా యొకసంచి • దులపవలయు
వెతకి యైనను వారి • మతముఁ జెప్పఁగలేము
దొరికెనా సిద్ధాంత • మెరుకపడదు
పరమవైదికమును • పట్టిచూచిన లేదు
దొరికెనా ముదుసలి • త్రోకుక్కలందు

గీ. అన్నదమ్ములవారలు • గన్నవారి
నడుమవచ్చినవెనుక నొక్కింటనుఁట
దొఱికెనా యొక్కరిద్దరుందురు జగాన
విలువగలవారు కరణకమ్మ లనువారు.

చ. నడవడులన్ని యోగిసరి, • నామమునందును లౌక్యమాధ్వులై
వడి, మడిమంత్రలందుఁదుల • వైదికుతో, నిక వైష్ణవంబు జొ
ప్పడు సముదాత్తభాగవత • భక్తిని, యుక్తిగొరంత లేదు వల్
గడలఁ బొసంగెడి గరణ • గమ్మకుఁ గుమ్మకులిమ్మతమ్ములన్.

సీ. గుణము మంచిది కాని • గుట్టుకొంచెంబైన
కరణకమ్మలకు జగానఁగాన
త్యాగభోగమె కాని • ధనసంగ్రహము చాల
కరణకమ్మలకు జగానఁ గాన
మాటబింకమె కాని • మనసునొప్పించుట
కరణకమ్మలకు జగానఁ గాన

పేరుపొడ్డదిగాని • బెట్టువిస్తారంబు
కరణకమ్మలకు జ•గానఁ గాన

గీ. లౌకికములైనవ్యవహార • లాంఛనముల
వేషభాషలక్షాత్రంబు • వెలయుఁగాని
బ్రాహ్మణాచారహాని యే•పట్టులందుఁ
గరణకమ్మలలోన జ • గానఁగాన.

సీ. కౌమరైన జలతారు • కోకగట్టునుగాని
గోచిగొప్పది పైట•కొంగుకురుచ
రాణించుమేల్పట్టు•రవికదొడగునుగాని
జేబుపెద్దది దండ•చేయిపొట్టి
ముంజేతికంకణం•బులు పసందేకాని
కడ్డీలులావు లో•దొడ్డి బిగువు
నాణెంపుబంగారు • నత్తుబెట్టునుగాని
గాటుపల్లము రాతి•కట్టుమెఱక

గీ. స్మార్తులందు నియోగుల • మాధ్వులందు
యాజ్ఞవల్క్యులయందు లౌ • క్యప్రవరులఁ
గరణకమ్మల నీనాటి • కాలమందు
వరలు వగలాడిపడుచు పుం•వ్వారుబోడి.

యాజ్ఞవల్క్యులు.

మ. కుడుఁ వంజొచ్చును బ్రాహ్మణార్థముల బెం•కుల్ రాజకీయార్థముల్
నడుపంజూచును యాజ్ఞవల్క్యుఁడు ధరన్ • నానొచ్చనీచంబులం
దెడలేక న్నటియించుఁ గాలముకొలం•దింబోవు, నేయెండకా
గొడుగుంబట్టుధనార్జనంబునకు నెం•గ్గుంబ్రొగ్గుతగ్గేమనున్.

గోలకొండ వ్యాపారులు.

ఉ. పేరున రావుపంతులని • పెట్టకమానరు, వైష్ణవంబు వి
స్తారము, వైదికంబుగల•దాయని రోసినఁ, గొంతజిక్కు సం
సారముగుట్టువారలదె,•సాధువు లెందును గోలకొండ వ్యా
పారులు లౌక్యవృత్తులన•పారులు, కారులు బల్క రెప్పుడున్.

సీ. శుచిదేరినయొడళ్లు • సొగసైన కుచ్చెళ్లు
చిట్టాడుమీగాళ్ళు • జుట్టుముళ్లు
తమ్మెట్లరవతాళ్లు • తమలంపుఁ బసనోళ్లు
రంగురుమాళ్లుంగ•రాలవ్రేళ్లు
రావుపంతులుపేళ్లు • రవరవచెప్పుళ్లు
రాతిరియుఁ బగళ్లు • వ్రాయుగీళ్లు
బంగారుమొలత్రాళ్లు • పైజారుజోళ్లు వై
ష్ణవుచేతినీళ్లర•చాటుమళ్లు

గీ. చక్రపొంగళ్ళు సాపాట్లు • సగముపాళ్ళు
పెళ్ళినడవళ్ళు వేయారు • పెట్టుబళ్లు
నిత్యమును గామ్యములు సొమ్ము • నిజము గోల
కొండవ్యాపారులం దాంధ్ర•మండలమున.

సీ. ఎలమిఁ జీవురుబట్టి • యిల్లూడ్చునప్పుడైన
పోసీరు తలజుట్టు • పూలమెరగు
అసదుగా జలకంబు•లాడువేళలనైన
పోసీరు నునుగొప్పు•నూనెమెఱుగు
మడిగట్టి వంటకా•ల్కడతేర్చునప్పుడైన
పోసీరు తొడగు కం•డాసిమెఱుగు
నాయకాలింగనో•న్నతసౌఖ్యమందైన
పోసీరు కొంతైన • మేనిమెఱుగు
గీ. తనులతా చారుతాశుచి•తావిభూష
ణాంచితాంగవిలాసతా•వాప్తినతుల
మతుల సుకృతులఁ గృతచమ•త్కృతులఁ గోల
కొండవ్యాపారసతులఁ జే•ర్కొనఁగఁ జనదె.

ద్రావిడులు.

ఉ. ద్రావిడవైదికోత్తము•ధర్మములన్నియు దేశ్యతుల్యముల్
గా వాకకొన్ని భేదములు•గానగవచ్చు శివాత్మమాలికల్

లావు, సదావహింస్రువవ•లాల్ కుడిపైటలు, కచ్చకట్టులా
లేవు, వివాహశుల్కములు•లెస్సలు, సాములు దేశయాత్రలం
ద్రావిడుసొమ్ము లంగనల • పూర్వభవార్జితపుణ్యలబ్ధముల్.

వివాహములు.

ఉ. చెప్పకయున్న దోషమగుఁ•జెప్పినగోపములేమి సేయుదున్
జెప్పకతప్పదీవయిపు • సీమలబ్రాహ్మణకోటి గన్యకల్
గొప్పగిరాకి పెద్దపడి • గుండున నల్బదిసేర్ల వెండికిన్
జప్పుడులేకఁ దూఁగు నది•చాలకయున్న మఱొక్కసేరగున్.
ఉ. చెప్పినకార్యమే మెవరు • జేతురు నాపలుకాలకించి, వెం
కప్పకుదెబ్బదేఁడ్లు వర • సమ్మకు నెన్మిదియేడు లీడుగాఁ
జొప్పడెనంచు నాంధ్రవద•నూరులుతప్పకపొంతనంబులన్
జెప్పుదు రెంతతప్పుపని•చీ! ముసలింబసికాయ మెచ్చునే ?
ఉ. అప్పుడెపెండ్లివచ్చె మన•యమ్మికినంచును తల్లిదండ్రియ
న్నప్పలుజెప్పగావినుచు • నాయిఁకఁ దోయిలమబ్బెఁ జక్కిలాల్
పప్పులుపాయసాలరిసె • పప్పులుకుప్పలు తెప్ప లప్పరో
యెప్పుడెచెప్పుచెప్పుమని•యీడ్తురు పయ్యెదకొంగుఁ బట్టికిల్
గొప్పునకొప్పులై కురులు•గూడనియీడున నాంధ్రబాలికల్.
ఉ. చేతురుకయ్యముల్గదుసు•చెయ్యులవియ్యపురాండ్రు; చాలునీ
కూతురిసారెలోనిడిన•కోక యిదోపది రెండుమూళ్ళు; నీ
కూతురిసారె నేను గనుఁ•గొంటినిగా పదిమూళ్లెలేదుగా
నీతులులాతికిం దెలుప•నేర్తువటంచును మూతిద్రిప్పుచున్.

అత్తకోడండ్రు.

చ. తెలిపెడి నత్త, కోడలికి • దివ్వెలదివ్వెలదివ్వెలంటు దుర్
దల; శనివారమాపయిని • దా బుధవారమునాఁడునంటు దుర్
దల వినుఁడమ్మ కూఁతులకు; • తథ్యము చెప్పెదు తల్లులార! యం
చలవడె నీళ్ల రేవుకడ • నమ్మలు నక్కలు గూడియుండఁగన్.

చ. అడిగినఁ బొట్టనిండునటు • లన్నము వెట్టని యత్తతోఁడఁ దా
వడివడి నంబటేరదుగొ • వచ్చెడి! నత్త, యనంగ గోడలా!
బుడబుడ లేలబొమ్మకొల • బుఱ్ఱను జూడుము నాదు చేతిలోఁ
దడఁబడ దెప్పుడంచు నుడి • దప్పక కోడలి కత్తసెప్పెడిన్.

చ. అలుకున బిచ్చగానిఁ గని • యందము పొమ్మని కోడలన్న, వాఁ
డలుఁగుచుఁ బోవఁ ద్రోవఁ గని • యత్త టురమ్మని పిల్వ, వాఁడు రా,
నిలువక పొమ్ము లేదనిన • నీకిది యేమని వాఁడనన్; సరే
కలదన లేదనన్ దనది • కావలెఁ గోడలి పెత్త్యమేమనున్.

ఉ. "కోడల! వీవుదోమ"మని • కోరిన యత్తను జూచి "యత్త చే
యాఁడదు, కాలు పైకెగయు" • నన్న "నయో, మును నేను మీఁది
తోలూడఁగఁ గాళ్లతో నదిమి • హాయమ్మని తోమితి నత్త వీవు, నే
డీడకు వచ్చె దాని ఫల • మే కుడుపుంగద కోడలా" యనున్.

చ. చనువునఁ గోతి నెత్తి నొక • చక్కని బాయిసి యత్తవారికుం
డన విని వ్రక్కలై ధరఁ బడన్ విడు; బుట్టిన యింటివారికుం
డన విని మెల్ల మెల్లన న • పాయము సేయక డించు నట్లుగాఁ
గొనకొను నత్తగారికిని • గోడలికిం గల యానుకూల్యముల్.

పండుగలు.

సంక్రాంతి.

చ. నిరుపమలీల బాలికలు • నిశ్చలభక్తిని యుక్తి సంకురా
తిరి నెలఁ జేడ గొబ్బిలులు • దీర్తురు వాకిళులందు ముగ్గులన్
బారిపోరి బొమ్మలన్నిలిపి • పూజలు సేతురు బొమ్మరిండ్లలో
బరువడి నారఁగించెదరు • పచ్చడి బెల్లము పుల్గమిచ్చలన్.

అట్లతద్దె.

చ. బడిబడి నట్లతద్దెయను • పండుగ వచ్చిన సంతసిల్లుచున్
వడిఁ దెలవారుచుక్క బొడు • వం గని లేచి సమస్త బాలికల్
మడినిడి పొట్లకాయపర • మాన్నము నన్నము మెక్కి యాటలన్
బడిమఱునాఁటను య్యెలల • పైఁదగనూగుట జూడనొప్పదే.

దీపావళి.

చ. చిటపట టుప్పటప్పనెడి • సీమ టపాకులపెట్టెలెన్ని, యు
ద్భటముగ ఢమ్మఢమ్మను ట • పాకులవెన్ని, మతాబులెన్ని, పి
క్కటిలెడి ఝిల్లులెన్ని, మఱి • కాకరపూవతులెన్ని, గాల్తురో
దిటముగఁ దెల్పనాతర మా • దివ్వెలపండుగ రేయి నర్భకుల్.

వినాయకచవితి.

చ. తొలుదినమే వినాయక చ • తుర్థికి ముందర రాల్ ప లేరుగా
యలుగడియించి పండుగ మ • హాగణనాథుని మంచిమంచి పూ
వులఁ బలుపత్రులంగటికి • బూజలు జేసుక ప్రొద్దుగ్రుంకఁగా
నలపొరుగిండ్లఁ జల్లుకొను • చాడిక జెందు నర్భకావళుల్.

సంవత్సరాది.

సీ. అలవణ నింబపుష్పామ్లరసాలతో
లాటుఖండములతోఁ ర్త్రుఁ గబళించి
ఇష్టమృష్టాన్నముల్ తుష్టిగాభుజియించి
విప్రోత్తముఁడుగ్రామవీధి జేరి
పదిమందిరయితుల గుదిగూర్చికూర్చుండి
క్రొత్త పంచాంగంబు నెత్తిచదివి
ఆదాయములును వ్యయంబులుసెప్పి కం
దాయంబులకు వేళ యాయెననిన

గీ. దుడ్డునిండుగనిచ్చిన దొడ్డవారి
కన్నికందాయములు పూర్ణ మనుచుజెప్పు
దుడ్డుదుగ్గాని లేదన్న గొడ్డుబోతు
కన్నికందాయముల శూన్య మనుచు జెప్పు
నౌర బాపన సంవత్స రాదినాడు.

నానావిధేతరవిషయములు.

పొడుము.

సీ. పాటిపొగాకు బైవయిమడ్డిగల బారు
దళసరికొమ్ముముక్కలు గ్రహించి
నడిమీనెదివిచి చొప్పడ గణకణలాడు
మెత్తైననివ్వుల మీదగాచి

మంటికోసను నల్పి మంచికట్టును నూరి
తడియొత్తిసున్న మింత తగవైచి
నేర్పుతోఁ గమ్మని నేయి కొంచెము వోసి
పొలుపైనవన్నె రాఁ బొడుముఁజేసి

గీ. వెండిపొన్నుతగొలుసుబొబ్బిలిపసందు
పొగమారెడుబుర్రఁ బోసుకొని రొండి
నిడి దలచినప్పు కించిత్తు పొడిగ్రహించి
బుర్రుమనఁ బీల్చుబాపని ముక్కెముక్కు.

ఇతరవిషయములు.

చ. నలుగురుపట్టుపట్టుమన నాపలుకెవ్వరువింద్రు, గట్టిగాఁ
దెలిపినఁగోపగింతురుసుధీతిలకంబులు, దానికేమి లే
యలుకనువిప్రజీవనముయాచ్న యటంద్రుగృహింద్యజింతురిం
కలుగలవాయటంచుసరినాడులవారలునవ్వ నట్లుగన్.

శా. స్మార్తుల్ దూరిరిమాధ్వభూసురునిగర్మభ్రష్టుఁడంచున్ స్వసన్
స్మార్తున్ మాధ్వులుదూరిరోడకనుముస్మార్తున్ వ్రతభ్రష్టుగా
శ్రీ వైష్ణవవిప్రునందు నుభయభ్రష్టత్వమం ద్రిద్దరున్
ధూర్తత్వంబున విష్ణువాసరమునందుం దద్దినం బబ్బినన్.

ఉ. ఉండికి బత్తెమిండు నెలదీరిన దింకొకయిద్దు మప్పుగా
పిండదితీరులోన జమయిత్తునటంచును గంపదుల్పఁగాఁ
పిండినపంటలోన సగబాలు హరించునుపాలివాడు బా
పండొనరించునేద్యమునబా గొకజట్టునతండు నిల్చుటే.

చ. మలుమలులంచువచ్చినవి ♦ మంచివిగావవి, యేమొ కానియ
ర్నెలలకుఁజిన్గు చీయొడలు ♦ నిండిన దట్టపు తాటిపాకచా
పులు మనువాకపుష్క రము ♦ పూచిమడంతనుగట్టి చాకిరీ
నెలకొకసారిగా నుదుక ♦ నిండని యందురువృద్ధభూసురుల్.

ఉ. తిండ్లరబాలుమజ్జిగలు ♦ తేటతుపారపునీళ్ళు, వప్పులే
దిండ్లొకచెంపఁగప్పిగసి ♦ యెండయువానయుదూలిపోదు,
డేండ్లకునైగుసారు లుతీ ♦ కించినబట్టలు, నేమిజెప్పుదున్
బెండ్లమువీఁదనింటిపయిఁ ♦ బెత్తనమూంచినవానిసౌఖ్యముఁ

తెలుగునాడు

బ్రాహ్మణప్రశంస సంపూర్ణము.

9369

9369

9369

END OF
TITLE